

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelman toteutumisen arviointiraportti vuodelta 2024

Yleistä

Jyväskylän seudun ympäristöterveydessä suunnitelmallisen valvonnan tavoitteisiin päästiin vuonna 2024 erittäin hyvin. Tavoitteet oli asetettu mm. suunnitelmallisille tarkastusmäärille sekä eläinlääkinnässä terveydenhuoltokäyntien määrälle. Suunnitelmallinen tarkastustavoite ylitettiin hieman (103 %). Elintarvike- ja terveydensuojelun ilmoitusten käsittelyjen tavoiteaika alle 14 pv alitettiin lähes jokaisen ilmoituksen kohdalla.

Eläinlääkintähuollon praktiikan osalta työmäärässä ei kokonaisuutena tapahtunut suuria muutoksia. Lemmikkieläinkäyntien määrä on kasvussa. Valtakunnallisestikin näkyvä eläinlääkäripula aiheutti haasteita myös Jyväskylän seudun ympäristöterveydessä ajoittain sijaisten saatavuushaasteiden muodossa.

Syksyllä kaupungissa aloitettiin YT-neuvottelut sekä noudatettiin tiukkaa talouskuria mm. tehtävien priorisoinnin ja esimerkiksi matkakulujen osalta. Ympäristöterveys keskittyi perustehtäväänsä ja esimerkiksi koulutusten osalta osallistuttiin pääsääntöisesti vain etäkoulutuksiin.

Osa-aikaisuudet ja muut poissaolot vähensivät jonkin verran käytettävissä olevaa henkilöstön työaika. Yksi ympäristöterveydestarkastajan virka oli täyttämättä syksyyn saakka kaupungin säästötoimien vuoksi.

Viestinnän osalta seurattiin somepäivitysten, netti uutisten, tiedotteiden ja koulutustilaisuuksien lukumäärää. Rakentaminen ja ympäristö -palvelualueella on oma vuorovaikutussuunnittelija, jonka kanssa viestintää suunniteltiin. Netti uutisia ja mediatiedotteita laadittiin vuoden aikana säännöllisesti. Instagram -tiliä ja uutta Facebook -sivustoa käytettiin aktiivisesti tärkeänä osana yksikön viestintää. Yksikön verkkosivujen kävijämäärä kasvoi yli 10 000 kävijällä (noin 58 200 sivukatselua v. 2024).

Yksikössä ohjattiin vuoden aikana useita opiskelijaharjoittelijoita sekä eläinlääkinnän että terveys- ja elintarvikevalvonnan puolella.

Suunnitelmallisen valvonnan maksutuloja kertyi yhteensä 685 218 euroa. Tämä oli 3,5 % enemmän suunniteltuun nähden. Maksutulojen ylittyminen suunnitellusta johtui taksan tarkistuksista sekä suunnitelmallisen ja samalla maksullisen valvonnan priorisoimisesta. Valvonnasta saadut tulot kohdennettiin 100 % ympäristöterveydenhuoltoon. Laskuttamiseen ja siihen liittyviin selvityksiin kuluva työaika on lisääntynyt perusvuosimaksujen tulon (v. 2022) jälkeen. Tähän osattiin kuitenkin jo v. 2024 hyvin varautua.

Vuonna 2024 yksikköön ei tehty aluehallintoviraston ohjaus- tai arviointikäyntejä. Vuoden aikana toteutettiin sisäinen auditointi, joka koski eläinsuojeluprosessia. Sisäinen auditointisuunnitelma sisälsi toisenkin auditoinnin, joka siirrettiin tehtäväksi keväällä 2025 perustyöhön resurssien riittävyyden varmistamiseksi. Vuoden aikana yksi henkilö suoritti sisäisen auditoinnin koulutuksen. Keski-Suomen ympäristöterveyden yksikköjen yhteistä laatutyöstä jatkettiin tavoitteen valvonnan yhdenmukaistaminen ja yhdenmukainen ohjeistus alueella.

Elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonta

Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvontaa toteutettiin vuoden 2024 aikana tavanomaisesti samaan tapaan kuin aiemminkin. Tarkastuksia toteutettiin Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti ja niiden sisältöä painotettiin valvontasuunnitelman mukaisesti. Elintarvikelain mukaista valvontaa pääasiassa tekee yhteensä 8 tarkastajaa ja yksi hygieenikkoeläinlääkäri. Näiden työajasta osa menee myös tupakkalain, lääkelain ja terveydensuojelulain mukaiseen valvontaan.

Suunnitelmallisia elintarvikelain mukaisia tarkastuksia arvioitiin tehtävän 660 kpl. Tarkastuksia tehtiin 636 kpl eli 96 % tavoitteesta. Tarkastustavoite (660 kpl) oli noin 83 % valtakunnallisesta riskinarvion mukaan määräytyvästä tarkastusmäärästä. Lisäksi tehtiin valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia 59 kpl, joka on 8 % kaikista tarkastuksista. Suunnitelmassa oli varauduttu, että valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia olisi 8 % kaikista tarkastuksista. Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset olivat akuuttia valvontaa mm. ruokamyrkytyspäilyihin, takaisinvetoihin ja Ruokaviraston valvontapyyntöihin liittyviä tarkastuksia.

Lähes kaikki tarkastukset tehtiin toimipaikassa paikan päällä. Kaksi tarkastusta toteutettiin etänä Teamsin välityksellä. Asiakirjatarkastuksia tehtiin 10 kpl. Tavallisesti yksi valvoja tekee tarkastuksen, mutta lisäksi tarkastuksia tehtiin pareittain.

Ympäristöterveydenhuollon sähköisessä ilmoituspalvelussa (ilppa.fi) pystyy tekemään ilmoituksen sairastumisesta tai muusta haitasta johtuen elintarvikkeesta. Yksittäisiä sairastumis- ja haittailmoituksia elintarvikkeista ja ruoista tehtiin vuoden 2024 aikana yhteensä 105 kpl. Yksittäiseen sairastumis- ja haittailmoitukseen liittyvän selvityksen tekee tavallisesti kyseisen toimipaikan vastaava tarkastaja. Sairastumis- ja haittailmoituksen tekeminen uudistui vuoden 2023 alussa. Vuosina 2023 ja 2024 onkin tullut aiempaan verrattuna moninkertaisesti sairastumisilmoituksia.

Jos ilmoituksen perusteella epäillään epidemiaa tai ilmoitus koskee vakavaa taudinaiheuttajaa, epidemian selvitystyöhön osallistuvat hygieenikkoeläinlääkäri, johtava ympäristöterveystarkastaja, ympäristöterveyspäällikkö sekä kyseisen valvontakohteen vastuutarkastaja ja hänen sijaisensa. Selvitystyöt ovat vaativia ja aikaa vieviä ja ne priorisoidaan aina muun työn edelle. Varsinaisia epidemiaselvityksiä tehtiin kaksi, josta tehtiin myös RYMY-järjestelmään ilmoitukset. Yhdessä tapauksessa kyseessä oli *Listeria monocytogenes*, joka oli peräisin erään maatilan raakamaidosta. Toisessa tapauksessa kyse oli ravintolaruokailuun liittyvä ainakin 16 henkilön sairastuminen.

Valtakunnallinen tarkastusten painopistealue oli elintarvikkeiden lämpötilojen hallinta (Oivakokonaisuus 6). Pääsääntöisesti tarkastuksilla useimmiten tarkastettiin joitain lämpötilahallintaan liittyviä asioita. Esimerkiksi Oiva-rivi 6.2 Jäähdytettyjen tilojen ja kylmässä säilytettävien elintarvikkeiden lämpötilahallinta tarkastettiin 501 kertaa. Niistä 27 tarkastuksessa on annettu C arvio ja yhdessä D arvio.

Valtakunnallisena tavoitteena Ruokavirastolla on, että kaikki sovellettavat asiakokonaisuudet tarkastetaan kolmen vuoden sisällä. Hyväksytyjen elintarviketoimintojen tarkastuksissa on kaikki sovellettavat asiat tarkastettu vähintään yhden kerran kolmen vuoden aikana. Rekisteröidyillä elintarviketoiminnoilla aivan kaikkia sovellettavia asioita ei ole tarkastettu kolmen vuoden sisällä. Rekisteröidyillä elintarviketoiminnoilla tarkastustiheys voi olla harvempi kuin kerran kolmessa

vuodessa. Lisäksi tarkastettavien asioiden tarkastamista paikan päällä voi vaikeuttaa kielihaasteet, jolloin tarkastuksella keskitytään vain tärkeimpiin asioihin.

Vuoden 2024 aikana toteutettiin pintapuhtausprojekti suunnitelman mukaisesti. Pintapuhtausnäytteitä otettiin elintarvikkeiden valmistuspaikoista tarjoilupaikoista. Projekti oli jatkoa vuoden 2023 projektille, jolloin näytteitä otettiin tarjoilupaikoista. Näytteet otettiin luminometrillä (SystemSure). Näytteitä otettiin oletetuista puhtaista pinnoista, kuten valmistuslaitteista ja välineistä, joihin elintarvikkeet tai raaka-aineet ovat kosketuksissa. Näytteitä otettiin myös pinnoista, joihin henkilökunta koskee. Näytteitä otettiin 11 valmistuspaikasta yhteensä 91 näytettä. Näytteistä hyviä (alle 20 RLU) oli 73 %, välttäviä (20–40 RLU) oli 5 % ja huonoja (yli 40 RLU) 22 %.

Sähköisiä ilmoituksia elintarviketoimintojen aloittamisesta tai oleellisesta muutoksesta vastaanotettiin 190 kpl, joista uuden toiminnan ilmoituksia oli 134 kpl. Ruokaviraston painopisteenä vuosina 2021–2024 oli *Kohteet valvonnan piiriin*. Ruokavirasto teki yhteistyötä verohallinnon kanssa ja mahdollisia elintarviketoimijoita pyysimme tekemään elintarvikelain mukaisen ilmoituksen toiminnastaan. Toiminnan aloituksia ja lopetuksia on järjestelmään kirjattu viime vuosien aikana hiukan nousevalla trendillä.

Oiva-valvontajärjestelmään kuuluvia tarkastuksia tehtiin 611 kpl, joka on hiukan enemmän kuin edellisenä vuonna. Oiva-arvosanat jakautuivat seuraavasti: A (Oivallinen) 66 %, B (Hyvä) 20 %, C (Korjattavaa) 14 % ja D (Huono) 0 % (= 3 kpl). Arvioinnin perusteella voidaan todeta, että noin 86 % toimijoista noudattaa hyvin annettuja elintarvikesäännöksiä ja määräyksiä. Valtakunnalliseen tasoon verrattuna Jyväskylän seudun ympäristöterveydessä annetaan hiukan keskimääräistä parempia arvioita. Suomessa Oiva-arvioista Oivallisia ja hyviä on 82 %, kun Jyväskylän seudulla niitä on 86 %. Vastaavasti Suomessa korjattavia ja huonoja on 18 %, kun Jyväskylän seudulla niiden osuus on 14 %.

Valvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi suunnitelmassa tavoitteena oli toimenpiteiden loppuunsaattaminen. Tämä tarkoittaa, että toimija joko korjaa todetut asiat tai viranomaisen ryhtyy hallinnollisiin pakkokeinoihin. Asiat ovat korjaantuneet pääasiassa kehotuksilla. Hallinnollisiin pakkokeinoihin mentiin yhden toimipaikan osalta.

Ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmään (VATI) kirjataan kaikki valvontakohteisiin liittyvät asiat. Asioiden kirjaamisesta on yleisiä valtakunnallisia ohjeita ja lisäksi valvontayksiköllä on tarkentavia ohjeita. Vati on ollut käytössä vuoden 2019 alusta alkaen ja siitä lähtien toimipaikkoihin liittyvät asiat on kirjattu yhä tarkemmin järjestelmään. Vuosina 2019–2020 kirjattiin keskimäärin 1100 tapahtumaa elintarvikealan toiminnolle, kun vuosina 2023–2024 kirjattiin keskimäärin 1880 tapahtumaa.

Terveydensuojeluvalvonta

Vuonna 2024 terveydensuojeluvalvonta aloitettiin yhden henkilötyövuoden vajauksella. Käytännössä tehtäväresursseissa oli vajetta loppuvuoteen asti, koska sijaisen perehdyttäminen terveydensuojeluvalvonnan tehtäväkenttään aloitettiin lokakuussa.

Toimintavuodelle suunniteltiin terveydensuojeluvalvonnan tarkastuksia tehtävän 286 kappaletta. Tarkastustavoite määrä ylitettiin, suunniteltuja valvontatarkastuksia tehtiin 349, mikä on 77 % vuonna 2024 Vatin riskinarvioinnin perusteella tarkastettavien toimintojen määrästä. Määrässä ei kuitenkaan ole huomioitu edellisinä vuosina jäänyttä tarkastustaakkaa. Terveydensuojeluvalvonnan

suunnitelman mukainen tavoitemäärä ylitettiin reilusti, koska loppuvuodesta kaupungin talouden tasapainottamista varten valvontaa priorisoitiin tekemällä suunnitelmallisia tarkastuksia. Työn tekemistä ei kuormittanut samalla tavalla työhön liittyvät jatkuvat muutokset henkilöstössä tai tehtävissä eikä työn perehdyttämistä ollut samassa mittakaavassa verrattuna edelliseen vuoteen. Edellisenä vuonna aloittaneet viranhaltijat olivat myös päässeet jo valvontatyön arkeen sisälle. Tarkastusmäärän suunnitellun tavoitemäärän ylittämällä saatiin myös hieman purettua kertynyttä tarkastuskuormaa.

Vati- raporttien mukaan suunnitelmallisten tarkastusten rivikohtaisista tuloksista 20 %:ssa oli vuoden aikana annettu ohjausta ja neuvontaa sekä 4 %:ssa oli kehoitettu ryhdyttävän korjaaviin toimenpiteisiin. Kehotukset ovat liittyneet mm. tilojen kuntoon, puhtauteen, hygieniaan, ulkoalueisiin, tiedottamiseen sekä talousvedestä mitattuihin lämpötiloihin.

Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehtiin 106 kpl. Suunnitelman ulkopuolisista tarkastuksista n. 70 % oli asunnontarkastuksia. Asunnontarkastukset otettiin tavoitteen mukaisesti käsittelyyn viimeistään neljän viikon kuluessa siitä, kun lomake oli saapunut ympäristöterveyteen. Terveystarkastusvalvonnasta on edustaja kuntien, hyvinvointialueen, Jyväskylän seurakunnan, Gradian, Jamkin sekä yliopiston sisäilmastoryhmissä. Ryhmät kokoontuivat säännöllisesti. Jyväskylän kaupungin sisäilmastoryhmä on käsitellyt vuosia ja tehnyt lukuisia korjaustoimenpiteitä liittyen Hipposhallinrakennukseen ja erityisesti Harjoitusjäähallin olosuhteiden parantamisen osalta. Saman aikaisesti nousi esille myös Jyväskylän Kilpajää- ja minihallin rakenteiden kunto ja sisäilman olosuhteet esille. Ympäristöterveys päätyi kiinteistön omistajan kuulemisen jälkeen antamaan määräykset vastineissa esitettyihin toimenpiteisiin.

Terveystarkastusvalvonnalla mukaisia huoneistoilmoituksia otettiin vastaan 73 kappaletta liittyen pääasiassa uuden toiminnan aloittamiseen tai laajentamiseen. Ympäristö-, rakennuslupalausuntoja tai muita vastaavia lausuntoja annettiin vuoden 2024 aikana 50 kappaletta.

Terveystarkastusvalvontasuunnitelman yhtenä tavoitteena oli ajantasaistaa terveystarkastusvalvonnan kohteita Vati-järjestelmässä mm. ensisijaisten tilojen Legionella-seurantakohteita. Vuoden aikana Vatiin päivitettiin kohteita pienessä mittakaavassa, mutta ensisijaisten tilojen legionella-seuranta tietoja ei vielä käyty systemaattisesti läpi, koska odotettiin valtakunnan tason raporttipohjaa kohteiden osalta.

Ensisijaisten tilojen vesijärjestelmien riskinarviointia tehtiin neljään valvontakohteeseen. Riskinarvioinnin perusteella legionellaa todennettiin vesinäyttein kolmesta kohteesta ja legionellaa löytyi näistä kahdesta kohteesta toimenpideraja-arvon ylittävä määrä. Toimijat ja kiinteistön omistajat ryhtyivät korjaaviin toimenpiteisiin ja tilannetta seurattiin ja tullaan edelleen seuraamaan seurantanäyttein. Lisäksi jatkettiin legionella-seuranta vuonna 2023 tehtyjen riskinarviointien osalta kahden muun kohteen osalta. Vesijärjestelmien riskinarvioinnin käynnistämistä hankaloittaa suuresti se, ettei keskusviraston ohjeistuksen mukaisesti riskinarviointia voida vaatia tehtäväksi ennen 12.1.2029, vain vahva suositaminen on mahdollista.

Valviran laatimat talousvesiasetuksen soveltamisohjeet saatiin keväällä käyttöön. Vuonna 2024 kaikilla vesilaitoksilla oli ajantasaiset valvontatutkimusohjelmat sekä näytteenotto-suunnitelmat. Riskienhallintasuunnitelmien päivitystyötä ei vielä aloitettu vaan, odotettiin WSP-työkalun (Water Safety Plan) uutta päivitystä vastaamaan voimassa olevan talousvesiasetuksen vaatimuksia. Vuoden aikana oltiin mukana järjestämässä sekä osallistuttiin Joutsan ja Toivakan kunnan vesilaitosten sekä Kivisuon vesiosuuskunnan järjestämään desinfiointiharjoitukseen. Harjoitus oli suunnattu alueen vesilaitoksille ja tavoitteena oli käydä häiriötilanteen hoitamista läpi eri osapuolten näkökulmasta sekä harjoitella desinfiointia käytännössä. Osallistujia oli 23 henkilöä.

Varsinaisia talousvesiepidemioita ei ollut. Ympäristöterveys oli mukana kahden eri kunnan talousveden häiriötilanteessa, joissa veden laatu oli tilapäisesti heikentynyt siten, että siitä olisi voinut aiheutua terveyshaittaa käyttäjille. Toisessa häiriötilanteessa oli epäily raakaveden saastumisesta sekä lipeän pääsemisestä vesiverkostoon ja toisessa runkolinjan rikkoontumisen seurauksena veden laadun heikentyminen. Molemmissa tapauksissa veden käyttämiselle annettiin keittokehoitus sekä varavedenjako oli käytössä. Näyttein varmistettiin veden laatua ennen keittokehoituksen purkamista.

Talous-, uima-allas- ja uimarantavesien ns. viranomaisnäytteet ottivat toimijat itse tai vaihtoehtoisesti ulkopuoliset tahot. Ympäristöterveys otti tarvittaessa lähinnä uusinta- tai häiriötilanteen näytteitä. Vuonna 2024 viranomaisen toimesta haettiin 128 näytettä. Terveysturvallisuuden valvontana on valvoa, että näytteet otetaan valvontatutkimusohjelmien mukaisesti sekä tarkistaa tutkimustuloksista, että veden laatu täyttää sille asetetut laatuvaatimukset ja –tavoitteet. Näytteet siirretään analyysisiirtoina Vati-järjestelmään, jonka kautta talousvesinäytetulokset siirtyvät edelleen vesi.fi sivustolle. Analyysisiirroissa oli välillä edelleen hieman haasteita ja tämä vaati yhteistyötä laboratorioden kanssa.

Ennen kesän uimarantakauden alkua rajoitettiin Tikan EU-uimarannan ja Uuraisten Pikku-Kuukan uimarannan käyttöä lähellä sattuneiden jätevesivuotojen seurauksena, kunnes uimaveden mikrobiologinen laatu oli näyttein varmistettu. Kesällä 2024 sinileväilmoituksia tuli vähän, johtuen kesän hellejaksojen vähyydestä, tuulisista ja viileistäkin keleistä. Jonkun verran yhteydenottoja tuli kesällä runsaana esiintyvien siitepölyjen osalta.

Tupakkalain ja lääkelain mukainen valvonta

Tupakkatuotteiden myynnin ja mainonnan tarkastuksia oli suunniteltu tehtävän 100 kpl. Aiempiin vuosiin verrattuna tarkastustavoitetta nostettiin. Tarkastuksia tehtiin 84 kpl.

Tupakkalain vähittäismyynnin lupahakemuksia käsiteltiin 13 kpl ja lopetusilmoituksia käsiteltiin 11 kpl. Vähittäismyyntiin liittyvät lupia koskevat tiedot päivitettiin sekä ympäristöterveyden valtakunnalliseen tietojärjestelmään (VATI) että Valviran Tupakkarekisteriin (Turre).

Viime vuodelle oli ensimmäistä kertaa suunniteltu myös lääkelain mukaisia nikotiinikorvausvalmisteiden myynnin tarkastuksia. Tarkastuksille ei ole valtakunnallista tarkastustiheys suositusta samaan tapaan kuin on tupakkalain mukaisille tuotteille. Tarkastuksia suunniteltiin tehtävän 20 kpl ja niitä lopulta tehtiin 29 kpl. Tarkastukset tehtiin muun valvonnan yhteydessä samalla tarkastuskäynnillä (esimerkiksi elintarvikkeiden vähittäismyynti).

Läkelain mukaisia nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntilupapäätöksiä tehtiin 6 kpl. Lopetusilmoituksia järjestelmään päivitettiin 9 kpl.

Vuoden 2024 aikana osallistuttiin Jyväskylän kaupungin ehkäisevä päihdetyön työryhmän toimintaan osallistumalla yhteistyöpalaveriin. Ehkäisevä päihdetyö kattaa alkoholin, huumausaineiden, rahapelien ja tupakkatuotteiden käytön vähentämisen. Myös tupakkalain tavoitteena on tupakkatuotteiden käytön loppuminen.

Asunto-osakeyhtiöiden parveketupakointikieltöpäätöksiä tehtiin 13 kpl.

Terveydensuojelulain mukaisilla suunnitelmallisilla valvontatarkastuksilla nousi vuoden aikana useammasta paikasta tupakointikieltomerkkien puuttuminen, josta tarkastuksilla huomautettiin.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintäpalvelujen saatavuus ja laatu

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden seitsemän praktikkokunnaneläinlääkärinä (praktikkoo) huolehtivat peruseläinlääkäripalveluista. Praktikot ovat sijoittuneet neljään eri toimipisteeseen, joissa kolmessa, Muuramessa, Hankasalmella ja Joutsassa toimii pääsääntöisesti yksi praktikko. Ainoalla kaupunkialueella sijaitsevalla vastaanotolla (Palokka) on neljän praktikon toimipiste, jossa toimivista praktikoista kolme toimii Palokan toimipisteen lisäksi muilla vastaanotoilla päivystysvapaiden sijaisena ja tasaamassa työmäärää.

Äänekosken kaupungin eläinlääkintähuolto on Jyväskylän seudun ympäristöterveyden järjestettävänä. Peruseläinlääkintähuollon sekä kiireellisen eläinlääkäriavun virka-aikaan Äänekosken kaupungin alueella tuottaa Laukaan kunta yhteistoiminta-alueiden välisellä sopimuksella. Eläinlääkintähuoltolain alaiset virkatehtävät hoitaa Jyväskylän kaupunki.

Käyntimäärissä on edelleen kasvua pieneläinkäyntien osalta, vaikka Jyväskylän kaupunkialueella on runsaasti palvelua pieneläinlääkinnässä. Yksityinen palveluntarjonta on otettu huomioon eläinlääkintähuollon resurssitarpeessa.

Lemmikkieläinpäivystyksen tuottava ostopalvelutoimija irtisanoi sopimuksensa syksyllä alkaen kevästä 2024. Lemmikkieläinpäivystyksen osalta suoritettiin markkinakartoitus ja palvelu kilpailutettiin uudelleen. Tarjouspyyntö julkaistiin ennen joulua ja tarjousten jättöaika päättyi 2.2.2024. Tarjouskilpailun ainoa tarjoaja oli ostopalvelua aiemminkin tuottanut Evidensia Oy, joka valittiin palvelun tuottajaksi.

Yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkärien sairaskäyntitilastot kuntakohtaisesti vuodelta 2024 on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1

Hankasalmi	2024	2023	2022	2021	2020
Sairaskäynnit virka-aikana	387	291	369	382	385
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	683	607	532	537	576
Terveysthuoltokäynnit	44	45	50	35	52
Sairaskäynnit päivystysaikana	37	14	28	22	32
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	1	0	0	0
Joutsa					
Sairaskäynnit virka-aikana	276	222	297	345	318
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	471	408	526	603	776
Terveysthuoltokäynnit	27	30	30	23	28
Sairaskäynnit päivystysaikana	23	27	34	44	35
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	0	0	1	0
Jyväskylä					
Sairaskäynnit virka-aikana	361	387	397	717	610
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	2796	2487	2165	1903	1482
Terveysthuoltokäynnit	20	19	19	20	27
Sairaskäynnit päivystysaikana	65	54	98	87	98
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	6	2	0	5	7
Luhanka					
Sairaskäynnit virka-aikana	45	48	51	48	69
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	66	52	66	63	67
Terveysthuoltokäynnit	4	5	2	3	9
Sairaskäynnit päivystysaikana	0	3	3	7	7
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	0	0	0	0
Multia					
Sairaskäynnit virka-aikana	15	21	16	41	48
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	4	2	4	41	59
Terveysthuoltokäynnit	7	8	5	9	8
Sairaskäynnit päivystysaikana	0	1	0	5	1
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	0	0	0	0
Muurame					
Sairaskäynnit virka-aikana	108	116	128	108	134

Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	745	713	666	550	300
Terveysthuoltokäynnit	5	3	5	6	10
Sairaskäynnit päivystysaikana	8	7	23	18	16
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	1	0	0	1	2
Petäjavesi					
Sairaskäynnit virka-aikana	99	83	125	213	195
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	66	23	88	515	556
Terveysthuoltokäynnit	24	13	17	26	11
Sairaskäynnit päivystysaikana	2	3	2	13	14
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	1	0	0	3	1
Toivakka					
Sairaskäynnit virka-aikana	45	32	41	41	37
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	35	20	59	26	13
Terveysthuoltokäynnit	3	1	5	0	0
Sairaskäynnit päivystysaikana	7	3	5	6	8
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	0	0	0	0
Uurainen					
Sairaskäynnit virka-aikana	161	189	175	219	246
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	138	74	62	97	280
Terveysthuoltokäynnit	30	25	20	29	25
Sairaskäynnit päivystysaikana	13	14	15	19	21
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	2	0	0	0	0
Äänekoski					
Sairaskäynnit virka-aikana	213	205	255	230	
Pieneläinvastaanottokäynnit virka-aikana	97	182	148	141	
Terveysthuoltokäynnit	187	6	22	11	
Sairaskäynnit päivystysaikana	17	7	9	9	
Pieneläinvastaanottokäynnit päivystysaikana	0	0	0	0	

Maakunnallinen eläinlääkäripäivystys toimi koko vuoden 2024 ajan eriytettyinä (suur/pieneläimet). Suurelänpäivystyksestä huolehtivat kunnaneläinlääkärit. Suurelänpäivystys toimi suunnitelman mukaisesti. Jyväskylän seudun ympäristöterveys vastaa pienelänpäivystyksen toteuttamisesta ja hallinnoinnista koko maakunnallisella päivystysalueella.

Pieneläinpäivystys on järjestetty ostopalveluna. Palvelun tuottaa Evidensia Oy.

Päivystyseläinklinikan toiminnan laatua valvottiin seuraamalla asiakaspalautetta. Reklamaatioita ei tullut tavanomaista enempää, eivätkä ne olleet sen luonteisia, että olisivat johtaneet jatkotoimenpiteisiin Jyväskylän kaupungin osalta.

Pieneläinpäivystyksen potilaiden määrässä oli edelleen hieman laskua verrattuna aiempien vuosien tasoon. Jyväskylän seudun ympäristöterveyden osalta käyntejä oli 2512 kappaletta, vuonna 2023 käyntejä oli 2776 kpl ja vuonna 2022 3173 kpl.

Eläinlääkinnän tulot muodostuvat maksullisen päivystyspuhelimien tuotoista, joita v. 2024 saatiin 2596 euroa. Klinikkamaksuista saatiin 22 752 euroa vuonna 2024.

Päivystysalueen kunnat osallistuvat hyötyeläinten omistajalle eläinlääkinnästä aiheutuneisiin kustannuksiin. Vuodelle 2024 tuottajien maksamia omavastuuosuuksia korotettiin vastaamaan tilarakenteen muutoksia. Kustannusten korvausten tarkoituksena on tasata pitkistä etäisyyksistä aiheutuneita kustannuksia. Kustannusten korvauksissa oli ajaututtu tilanteeseen, joissa lähes kaikista käynneistä maksettiin korvauksia, uudessa päätöksessä (22.11.2023) kustannusten korvauksissa pyrittiin saamaan tilanne eläinlääkintähuoltolain henkeä vastaavaksi, eli tarkoituksena on poistaa korvauksilla kohtuuttomat etäisyyksistä johtuvat erot maksujen suuruudessa. Korvausten omavastuuksi määritettiin keskimääräinen eläinlääkärin menomatka tilalle arki aikaan, 35 kilometriä. Kustannusten korvauksia (subventiot) maksettiin vuonna 2024 yhteistoiminta-alueella 13158 euroa kun korvaussumma oli 39 711 euroa vuonna 2023.

Eläinten terveyden- ja hyvinvoinnin valvonnan toteutuminen

Epäilyperusteisia eläinsuojelutarkastuksia tehtiin kansalaisten sekä toisten viranomaisten ilmoitusten tai toimeksiantojen perusteella. Akuuttiin valvontaan kuuluvia eläimen pitopaikassa tehtyjä tarkastuksia tehtiin 209 kappaletta.

Hallintopäätös eläinsuojeluviranomaisen toimista tehtiin 56 tapauksessa, joista oli 46 kpl viranomaisen välittömiä toimia, hoidon hankkiminen eläimille, eläinten myyminen tai lopettaminen. Eläinsuojelulain mukaisesti ilmoituksen- tai luvanvaraiseen toimintaan liittyviä tarkastuksia tehtiin 21 kappaletta.

Eläinten terveyden valvonta toteutui suunnitelman mukaisesti v. 2024. Vapaaehtoisessa maedi-visna valvontaohjelmassa olevien tilojen määrä laski kuuteen edellisen vuoden kahdeksasta. Valvontakäynnit näytteenottoineen toteutuivat valvontaohjelman mukaisesti. Vesiviljelyn osalta terveysvalvonta tapahtui vesiviljelyn riskiperusteisen valvonnan ja lohensukuisten kalojen BKD-valvontaohjelman puitteissa. Yhteistoiminta-alueen viidellä emo- tai poikaskalalaitoksella tehtävät tarkastukset toteutuivat valvontaohjelmien mukaisesti.

Siipikarjan salmonellavalvontaohjelmaan kuulumisen on pakollista kananmunia myyville tai muutoin luovuttaville tiloille. Valvontaohjelmaan kuuluvien tarkastusten väli vaihtelee vuodesta kolmeen vuoteen riippuen kanalan koosta. Yhteistoiminta-alueella kanalat ovat kaikki pienimuotoisia, joten tarkastustiheys kanaloissa jää alhaiseksi. Samoin ohjelmaan kuuluvien kanaloiden vaihtuvuus on suurta. Valvontaohjelmaan kuului vuonna 2024 yhteensä 15 kanala.

Elävien eläinten sisämarkkinasiirtojen ja kolmasmaatuontien valvontaa tehtiin epäilyyn perustuvien tarkastusten muodossa. Lisäksi kunnaneläinlääkärit tekivät eläinten siirtoihin liittyvää valvontaa myöntäessään virallisia terveystodistuksia.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta vuonna 2024 on esitetty alla olevassa taulukossa 2.

Eläinten tunnistamisen ja rekisteröimisen valvonta

Tammikuun alussa 2022 voimaan tullut laki (1069/2021) eläinten tunnistamisesta ja rekisteröimisestä toi lisää tehtäviä ja lisäsi tarkastusoikeuden kunnaneläinlääkärille. Lakia on alettu soveltaa muun valvonnan, kuten ilmoitukseen perustuvan hevostenpidon valvonnan yhteydessä ja eläinsuojeluvalvonnan tarkastusten yhdessä. Vuoden 2023 aikana auenneeseen koirarekisteriin saatiin aivan loppuvuodesta 2023 viranomaisen käyttöliittymä, jonka avulla koiran rekisteröinnin tilanne tarkastettiin yksittäisissä eläinsuojelutapauksissa. Vuosi 2023 oli kuitenkin vielä siirtymäaikaa vanhempien koirien rekisteröinnin suhteen, joten valvonta käynnistyi toden teolla vasta vuoden 2024 aikana.

Vuoden 2024 aikana koirarekisterin valvontaa tehtiin suunnitelmallisina tarkastuksina muun valvonnan, käytännössä eläinten hyvinvointivalvonnan yhteydessä. Tarkastuksia tehtiin 57 kappaletta ja suuressa osassa valvotuista kohteissa koirien rekisteriin ilmoittamisessa tai yleensäkin koiran tunnistamisessa oli puutteita. Tilanteen korjautumisessa oli vaihtelua. Koirarekisteriin liittyviä hallintopäätöksiä annettiin yhteensä 11 kappaletta. Uhkasakkomenettelyyn ei koirien rekisteröintiasioissa katsottu tarkoituksenmukaiseksi ryhtyä.

Taulukko 2

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, eläinten tunnistamisen ja rekisteröimisen valvonta

Eläinsuojeluvalvonta

	2024	2023	2022	2021	2020
Eläinsuojelupäätökset	56	62	54	48	39
Suunnitelmalliset tarkastukset ilmoituksenvaraisiin kohteisiin	21	18	31	15	0
Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	180	191	193	142	147

Eläinten terveyden valvonta

	2024	2023	2022	2021	2020
Pakollinen terveysvalvonta	5	2	8	4	4
Vapaaehtoinen terveysvalvonta	7	7	5	12	11
Tuontien ja sisämarkkinasiirtojen valvonta	5	20	14	11	8
Viralliset terveystodistukset sisämarkkinasiirtoihin ja vientiin	14	13	10	15	18
Muut eläintautilain nojalla tehdyt tarkastukset, eläintautiepäilyjen poissulkeminen, näytteenotto	6	11	13	13	15

Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

	2024	2023	2022	2021	2020
Hevostilat	26	19	4		
Kanalat	0	1	1		
Lammas- ja vuohitilat	1	4	2		
Koirarekisterin valvonta	57				